

ПЕРИФРАЗА У ФРАНЦУЗЬКОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ ТА ТРАНСКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

Г. І. Олефір

Київський національний лінгвістичний університет

У наш час, коли про глобалізацію суспільства говорять всі та повсюди, переклад мас-медійних текстів стає все більш актуальним та обсяги замовлень постійно зростають. Мас-медійний дискурс передає повідомлення створені в певний історичний час та спрямовані вплинути, насамперед, на конкретного представника певного мовного та культурного середовища. Однак, мас-медійні тексти дозволяють також обмінюватися інформацією та зводити мости між різними світовими суспільствами, національними спільнотами, етнічними общинами, культурними об'єднаннями тощо. Завдяки Інтернету медійні видання є загальнодоступними в будь-якій точці світу як у режимі он-лайн, так і в архівах видавництва, проте не завжди мовою, відомою зацікавленій особі.

У перекладі неможливо розглядати мову та культуру окремо. Проте, переклад неодмінно стосується не тільки двох різних мов та двох культур але й двох нормативних систем. Норми, серед них і лінгвістичні, засвоюються індивідами в процесі виховання, навчання та соціалізації. За визначенням, ці норми є різними в рамках різних суспільств, подекуди вони можуть бути несумісними. У спільноті норми визначають критерії, що лежать в основі визначення та оцінки поведінки індивідуума. Норми є також основними елементами, що дозволяють встановлювати та підтримувати суспільний порядок, соціальний устрій, в межах якого перебуває індивід. Г. Турі, перекладознавець, спеціаліст з компаративної літератури та перекладацьких студій, постулює думку, що переклад в рамках конкретної культури може асоціюватися з певними тенденціями, властивими цій культурі, тобто підлаштовуватись під потреби суспільства, під запити спільноти [2, с. 21].

Перифраза належить до тих лінгвістичних явищ, аналіз вживання яких дозволяє долучитися до кола питань, що стосуються функціонування сукупності понять у культурній сфері та транснаціональних обмінах, що власне і входить до поняття "глобалізації". Передача повідомлення, тобто комунікація, завжди має місце в рамках детермінованої ситуації, тим самим осмисленої, яка включає вербальний контекст, когнітивний контекст, релевантні попередні знання, як і ситуативні відомості, що поступово накопичуються [1, с. 41].

Якщо загалом переклад перифрастичних конструкцій не входить до списку першочергових перекладацьких труднощів, то слід зазначити, що окремі перифрази можуть бути культурно забарвленими, отже доволі далекими від буденного життя та соціокультурного багажу членів суспільства мови перекладу: *L'acteur des « Valseuses » n'a encore fait aucun commentaire. (Le Figaro) // L'auteur de « Et si c'était vrai » annonce la sortie en librairie de « Elle & lui ». (Le Figaro) // Eh oui, le nouveau locataire de l'Elysée apprécie la bonne chère et ne s'en cache pas. (Capital)*

І тоді постає питання яким чином передати іншомовному читачеві реалістичну та історичну картину світу, що є для нього маловідомим, а то і

невідомим взагалі? До чого вдатися – експлікації, генералізації, кальки, субституції, якщо у перекладі потрібно відтворити не лише фактичний зміст повідомлення, але й передати експресивність та суб'єктивність часто-густо притаманні мас-медійному дискурсу?

Трудність перекладу перифрази може полягати у тому, що в ній є авторська новизна, навіть для мови оригіналу, і, як наслідок, часто не існує прямого відповідника в інших мовах: *La tour Eiffel n'a pas fini de nous surprendre, du haut de ses 125 printemps. Anne Hidalgo, la Maire de Paris, a inauguré, ce lundi, le premier étage rénové de la Dame de fer.* (Le Figaro)

У цьому випадку білінгвальна компетентність перекладача може слугувати лише індикатором існуючих або неіснуючих можливостей, наявних чи ні, прийнятних чи ні в мові перекладу. Перекладач має вирішити чи можливо транслювати конструкцію буквально, як таку, чи слід вдатися до трансформації з можливою втратою емоційно або культурно забарвленої складової, яка слугує для передачі певної авторської інтенції: *La diplomatie du Vieux Continent semble ne plus savoir à quel saint se vouer pour empêcher la bataille rangée à Kiev de verser dans la guerre civile.* (Le Figaro) // *Ils illustrent pourtant parfaitement l'atmosphère du nouveau roman de l'auteur de « Plateforme ».* (Le Figaro) // *Un coiffeur de Birmingham fait figure de miraculé pour avoir survécu à un grave accident de voiture et s'être réveillé de son coma, six jours plus tard, en s'exprimant dans un excellent français, et ce alors qu'il n'avait plus étudié ni parlé la langue de Molière depuis douze ans.* (Le Figaro)

Перекладачеві мало просто зрозуміти зміст повідомлення. Він має усвідомити всі лінгвістичні та соціокультурні нюанси тексту, і потім зробити його зрозумілим та доступним для представника іншого мовного та культурного середовища, носія іншої лінгвістичної та соціальної норми, вихованого в іншому історичному контексті, існуючого в межах іншого національного осередку, в рамках іншого політичного соціуму. М. Ледерер, французький перекладознавець та перекладач-практик, визначає роль перекладача як “точку стику” на пів-дорозі між автором та читачем [1, с. 16].

Отже, можна зробити висновок, що в наш час переклад мас-медійних текстів виходить за межі лінгвістики, за рамки системних відмінностей та обмежень, він є соціокультурною активністю, що у різній мірі, залежно від політичної кон'юнктури, регулюється багатьма різними правилами та обмеженнями. Ці правила та обмеження стоять понад власне текстом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Seleskovitch D., Lederer M. *Interpréter pour traduire* / Danica Seleskovitch, Marianne Lederer. – Paris : Publications de la Sorbonne, Didier Érudition, 1984. – 311 p.
2. Gideon T. *Descriptive Translation Studies and Beyond* / Toury Gideon. – Amsterdam and Philadelphia : John Benjamins Publishing, 1995. – 311 p.